

Žijeme v najlepšom z možných svetov **K 80. narodeninám Egon Gála, august 2020**

Ladislav Kováč

Dostalo sa mi privilegium prehovoriť pri tomto vzácnom jubileu dvoch mužov Bratislavskej medzinárodnej školy liberálnych štúdií. Keď sa pozerám okolo seba, badám, že som tu najstarší. Hádam ako jediná fosília. Porušujem tým svoju zásadu, že starí sa máme stiahnuť a nezavadzať. Ja preto na takéto prejavy miesto seba posielam mladých. Ale je tu aj iný dôvod. Jeden z oslávencov, Egon, je chemik. A jediný druhý chemik som tu ja. Egon sa síce pred 30 rokmi, po páde komunizmu, rozhodol opustiť prácu chemika a venovať sa inej oblasti skúmania sveta, ktorá vtedy bola veľmi potrebná, ba vtedy hádam aj prioritná, filozofii. A veľa v nej urobil. Jeho knihy z edície Filozofia do vrečka plnili a plnia dôležitú osvetovú funkciu, rovnako ako jeho popularizačné texty v rozhlase a dennej tlači.

Ja som ostal pri svojej profesii, v duchu hesla „šuster, drž sa svojho kopyta“, a naďalej som chemikom. Ak som sa občas pokúsil vyjadriť k širším témam, ako k našim dejinám alebo k problémom súčasnej spoločnosti, tak len cez svoju simplexnú optiku chemika. O to viac obdivujem široký myšlienkový záber Egona. A rád sa od neho učím.

Len nedávno, pred necelými desiatimi dňami, sme sa stretli na spoločnom rozhovore, v ktorom som sa pokúšal – a musím priznať, že neúspešne – pochopiť, kde sa v Egonovi berie jeho obdiv k novoosvietencom ako je napríklad americký psychológ Steven Pinker, ktorí hlásajú, že žijeme vo svete, ktorý sa neustále zlepšuje, v ktorom odbúda agresivita, všeobecne sa znižuje ľudské utrpenie a ľudstvo ako by smerovalo k vybudovaniu leibnizovského sveta ako najlepšiemu z možných svetov. Pinker nezažil to, čo prežil Egon Gál. A jeho najbližší ľudia s rovnakým, no ešte krutejším a nakoniec tragickým osudom. Pinkerom oslavovaný pokrok nás nevedie do neba, ale, obávam sa, skôr k dantovskému peklu. A práve pre túto Egonovu vieru v ľudské potencie k dobru – napriek tomu že ako chemik musím konštatovať, že chémia nukleových kyselín, do ktorých príroda zapísala našu evolučnú skúsenosť, jej nedáva veľkú podporu – tohto jedinečného muža obdivujem.

Egon a Samko, robíte dôležitú a prepotrebnú prácu na roli národa dedičnej. Prajem vám, aby vás ešte dlho Pánbožko držal pri živote a aby ste svojou vierou vo svetlé zajtrajšky naďalej motivovali mladých ľudí. A to aj za hranicami tejto školy, v ktorej priestoroch vaše jubileá oslavujeme.